

Виховна година на тему:

Хто про старих дбає,
той гідною людиною зростає

**Класний керівник 5 класу
Корнієнко С.А.**

Мета. Виховувати повагу до людей похилого віку, любов і шану до бабусь і дідусів, увагу до одиноких, самотніх людей, почуття доброти та милосердя.

На дощі напис:

Кажуть, юність живе лиш майбутнім,

Кажуть, зрілість цінує лиш мить.

Тільки старість живе незабутнім,

Тим, чого не вернуть, не спинить.

Є закони природи незмінні

Для людей, для птахів, для тварин.

Ви простіть нас байдужих, ми винні,

Будем ми ще старими, як ви.

I. Мобілізація уваги учнів.

— Хто швидше скаже, з якого твору взято уривок?

(Вчитель читає уривок.)

Зосталися три брати сиротами — ні батька, ні неньки. І дома нема нічого — ні хазяйства, ні хати. Ото й пішли вони втрьох найматися. Аж іде дід, старий-старий, борода біла.

— Куди це ви, дітки, йдете? А вони кажуть:

— Найматися.

— Хіба в вас свого хазяйства нема?

— Нема, — кажуть. — Якби до доброго чоловіка в найми попасти, то ми б йому по правді робили, по щирості слухалися і за рідного батька його мали б. Тоді дід і каже:

Добре! Коли так, то будьте ви мені синами, а я вам батьком. Слухайтеся мене, то я з вас людей пороблю, навчу, як жити, з правдою не розминаючись. *(З української народної казки "Названий батько".)*

II. Бесіда.

— Чи звернули ви увагу на те, що в багатьох народних казках героям, які потрапили в скрутне, здається, безвихідне становище, зустрічається стара людина і вказує подальший шлях?

— Що ви думаєте з цього приводу?

(Міркування учнів.)

— У цьому виявляється народна шана до людей похилого віку, які мають великий життєвий досвід, знання, вміння, щоб передати їх молодшому поколінню.

Повага до старших вважається в народі рисою, притаманною кожній порядній людині. Щоб виховати цю рису, дітям розповідали й розповідають різні повчальні історії, казки, легенди. Ось одна із них.

«Колись старих людей, у яких не було вже сил працювати, спускали на лубках у провалля: щоб дарма хліба не їли. А один чоловік дуже любив свого батька і не виконав жорстокого закону, заховав його у хліві, годував таємно. Через деякий час трапився неврожай: нічим людям сіяти. Старий побачив, що син чогось журиться, розпитав про все і порадив зняти снопи із стріхи, ще раз обмолотити і засіяти. Так син і вчинив. Зійшов у нього хліб найкраще, і найбільша нива була засіяна. Всі люди допитувались, як він до такого додумався. Він спочатку мовчав, а згодом розповів, що його батько так навчив. З того часу люди перестали старих на лубках вивозити, а шанували до самої смерті, бо вони мудрі, життям биті, завжди розуму навчать»

Мені важко зрозуміти тих людей, батьки яких нібито добровільно доживають віку в будинках для перестарілих. І, якщо в деяких країнах таке явище вважається нормальним, то наш народ це осуджує. Люди, які всі сили віддали дітям та онукам, на старості літ позбавлені родинного тепла, радості спілкуватися з тими, кого люблять. А скільки втрачають ті діти, що спровадили з дому стареньких батьків, як вони духовно обікрали своїх дітей. Адже бабусина колискова пісня, "дідусева казка, в якій щасливий кінець", їх мудре і лагідне слово — це той золотий засів у дитячу душу, з якого виростає людяність, милосердя, справедливість і щедрість...

Учитель. На картах небесних тіл ця планета не позначена, але вона існує. І в свій час кожен із нас, залишаючись жителем Землі, ступає на цю планету. Називається ця планета Старість. Час там протікає повільно - з довгими безсонними ночами.

Люди з цієї планети сприймають життя по-іншому: живуть більше в минулому, ніж у теперішньому. Старість... За енциклопедичним словником старість - це «віковий період від 75 до 90 років».

Людей похилого віку в Україні близько 2-х мільйонів. Багато з них живуть далеко від своїх

дітей, а є і взагалі самотні.

Така вже доля зрілих людей - залишитися у чотирьох стінах зі своїми проблемами, хворобами, переживаннями.

Знали б ви, як вони чекають, щоб хто-небудь завітав до них.

Учень.

Живе одинока людина

Живе одинока людина,

Чому ж ми проходимо мимо?

Живе одинока людина,

Ніким у житті не любима.

І серце у неї відкрите

Для ласки людської й привіту,

Печальним льодком оповите,

Віддалена горем від світу.

Чому ж ми не прийдемо в хату,

її не покличем з собою?

І буде одна вікувати

Людина з своєю журбою.

Нам легше, бо ми не самотні,

Ходімо ж до неї в світлицю!

І серце людини з безодні

Полине за нами, як птиця.

Учитель. Ось послушайте ще одну сумну історію про байдужість до найрідніших людей, яку переповідає В. Сухомлинський у своєму оповіданні. «Дерев'яний лелека»:

В одному селі жили собі чоловік і жінка. Був у них маленький син Сергійко. Був у чоловіка і батько - Сергійків дідусь. Жив він у комірчині, яку йому відвели. Наближались Сергійкові іменини: йому сповнювалось п'ять років. Батько і матір вирішили влаштувати вечір. Запросили багатьох гостей. Голову колгоспу й бригадира. Сусідів запросили.

Тільки Сергійкового дідуса забули запросити. А він уже давно готував онукові подарунок. Вирівав із дерева лелеку.

Ось уже й вечір почався, сходяться гості, подарунки приносять. Тільки дідусь сидить на ліжку в своїй комірчині. Перед ним на столі стоїть де дерев'яний лелека, підняв голову і дивиться у вікно своїм чорним оком, немовби прислухається до мі зики, що лунає із сусідської кімнати.

Так і знайшли його вранці... Схилився на подушки, задивлений на лелеку, сумний, непорушний, а в очах - захололі краплини сліз.

А на столі стояв дерев'яний лелека і дивився у вікно.

Учитель. До батьків Сергійка, до дітей бабусі і будинку престарілих та до інших, їм подібних, ми звертаємося зі словами.

Учень.

Не говори про доброту,

коли сам нею не сяєш,

Коли у radoцax витаєш,

забувши про чужу біду.

Бо доброта не тільки те,

що обіймає теплим словом

В цім почутті така основа,

яка з глибин душі росте

Коли її не маєш ти,

то раниш людяне в людині,

Немає вищої святині,

як чисте сяйво доброти.

Учитель. Наша народна мораль різко засуджує таких пустоцвітів, що цураються батьків, ще великий Кобзар писав:

«...Хто матір забуває, Того Бог карає,

Чужі люди цураються

В хату не пускають.

І немає злomu

На всій землі безконечній

Веселого дому».

Учитель. Хоча існує легенда. «Колись старих людей, у яких не було вже сил працювати,

спускали на лубках у провалля: щоб дарма хліба не їли. А один чоловік дуже любив свого батька і не виконав жорстокого закону, заховав його у хліві, годував таємно. Через деякий час трапився неврожай: нічим людям сіяти. Старий побачив, що син чогось журиться, розпитав про все і порадив зняти снопи із стріхи, ще раз обмолотити і засіяти. Так син і вчинив. Зійшов у нього хліб найкраще, і найбільша нива була засіяна. Всі люди допитувались, як він до такого додумався. Він спочатку мовчав, а згодом розповів, що його батько так навчив. З того часу люди перестали старих на лубках вивозити, а шанували до самої смерті, бо вони мудрі, життям биті, завжди розуму навчать»

Обговорення. Чому вчить нас ця легенда? (Міркування учнів)

Учитель. Я бачу ви зробили правильні висновки. Тож давайте подаруємо нашим любим дідусям пісню. **Пісня «Мій дідусь»**

Учитель. Старість - не радість, ніхто її не чекає. Та вона несподівано підкрадається. Добре, коли поруч діти та онуки, але діти дуже швидко дорослішають. Матерям хочеться бачити їх, погладити по голівці, торкнутися їхніх рук і почути теплі слова любові.

Інсценування вірша.

Розмова з мамою

Син. Розкажіть мені, мамо, про вишні, їх було так багато в саду.

Мати. Були, сину, морози невтішні, а вони кого хочеш зведуть.

Син. Розкажіть мені, мамо, про зорі, чи такими були і колись?

Мати. А той, сину, хто виріс у горі - не часто на зорі дививсь.

Син. Розкажіть мені, мамо, про долю, чи людині підвладна вона?

Мати. Наша доля, мій синку, як море, той пливе лиш, хто має човна.

Син. Розкажіть мені, мамо, про роки, чи спливають помітно вони?

Мати. Роки, сину, помітні допоки... матерів пам'ятають сини.

Обговорення. Яку болючу тему висвітлено у вірші?

(Відповіді учнів)

Учитель. Отже, я думаю, всі ми зробили правильні висновки. На жаль, час невпинний, ви ростете, а ваші бабусі і дідусі старіють. Тож не шкодуйте для них лагідних слів і добрих вчинків. Частіше говоріть і доводьте своїми вчинками як сильно ви їх любите. І, звичайно ж, частіше навідуйте своїх рідненьких, якщо вони живуть не з вами.

Учитель. Хочеться вірити, що ніхто з вас не забуде своїх батьків, бабусь, дідусів тоді, коли до них прийде старість, бо ж усі ми повинні пам'ятати.

Учень.

Є закони природи нетлінні

Для людей, для птахів, для трави.

Ви простіть нас байдужих, ми винні,

Будем ми ще старими, як ви.

Учитель. А на завершення прислухаймося до слів, і нехай вони назавжди закарбуються у наших душах.

Учень.

Не зобидь ні старця, ні дитину,

Поділись останнім сухарем,

Тільки раз ми на землі живемо,

У могилу не бери провину.

Зло нічого не дає, крім зла,

Вмій прощати, як прощає мати,

За добро добром спіши воздати -

Мудрість завше доброю була.

Витри піт солоний із чола

І трудись, забувши про утому,

Бо людина ціниться по тому,

Чи вона зробила, що могла.

Скільки сил у неї вистачало.

Щоб на світі більше щастя стало.